

*Автор: Киричок О. С.
6 курс, група АЗЕТ_Пв5*

СПЕЦИФІКА МЕТОДІВ ТА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Всяка наука заснована на фактах. Вона збирає факти, зіставляє їх і робить висновки - встановлює закони тієї області діяльності, яку вивчає. Способи отримання цих фактів називаються методами наукового дослідження.

Задум дослідження – це основна ідея, яка зв'язує воедино всі структурні елементи методики, визначає порядок проведення дослідження, його етапи.

У задумі дослідження вистраюються в логічний порядок. Логіка кожного дослідження специфічна. Дослідник виходить з характеру проблеми, цілей і завдань роботи, конкретного матеріалу, який він має в своєму розпорядженні, рівня оснащення дослідження і своїх можливостей.

З'ясування конкретних завдань здійснюється в творчому пошуку приватних проблем і питань дослідження, без вирішення яких неможливо реалізувати задум, вирішити головну проблему. У цих цілях: вивчається спеціальна література, аналізуються наявні точки зору позиції; виділяються ті питання, які можна вирішити за допомогою вже наявних наукових даних, і ті, вирішення яких представляють прорив в невідомість, новий крок в розвитку науки і, отже, вимагають принципово нових підходів і знань, що передбачають основні результати дослідження.

Формулюючи гіпотезу, важливо віддавати собі звіт в тому, чи правильно ми це робимо, спираючись на формальні ознаки хорошої гіпотези.

Уміле визначення змісту кожного структурного елементу методики, їх співвідношення і є мистецтво дослідження.

Добре продумана методика організовує дослідження, забезпечує отримання необхідного фактичного матеріалу, на основі аналізу якого і робляться наукові висновки.

Реалізація методики дослідження дозволяє отримати попередні теоретичні і практичні висновки, що містять відповіді на вирішувані в дослідженні завдання.

Ці висновки повинні відповідати наступним методичним вимогам:

- бути всесторонньо аргументованими;
- витікати з накопиченого матеріалу, будучи логічним наслідком його аналізу і узагальнення.

При формулюванні важливо уникнути двох помилок, що нерідко зустрічаються:

- своєрідного топтання на місці, коли з великого і ємкого емпіричного матеріалу робляться вельми поверхневі, часткового порядку обмежені висновки;
- непомірно широкого узагальнення, коли з незначного фактичного матеріалу робляться неправомірно широкі висновки.

Вичленувати і сформулювати основні ідеї, положення, висновки і рекомендації доступно, достатньо повно і точно – головне, до чого слід прагнути дослідникові в процесі літературного оформлення матеріалів.

Не відразу і не у всіх це виходить, оскільки оформлення роботи завжди тісно пов'язане з доопрацюванням тих або інших положень, уточненням логіки, аргументації і усуненням пропусків в обґрунтуванні зроблених висновків і так далі. Багато тут залежить від рівня загального розвитку особи дослідника, його літературних здібностей і умінь оформляти свої думки.

Новий етап руху наукового пошуку настає після формулювання дослідницьких завдань. Повинен бути представлений повний перелік істотних умов, які як піддаються регулюванню, так і допускають стабілізацію. Організація і проведення експерименту починається з випробувальної перевірки експериментальної документації: дослідницьких методик, запитувальників, анкет, програм бесід, таблиць або матриць для реєстрації і накопичення даних. Призначення такої перевірки – внести можливі уточнення, зміни до документації, відсікти надмірності по збору фактичних даних, які згодом виявляться обтяжливими, такими, що віднімають час і відволікають увагу від центральних питань проблеми.

На попередніх етапах аналітична стадія дослідження закінчилася. На етапі узагальнення і синтезу експериментальних даних починається відтворення цілісного уявлення про досліджуваний об'єкт, але вже з погляду сутнісних відносин і на цій основі експериментально перетвореного.

Накопичений достатній фактичний матеріал, частково вже систематизований в процесі експерименту, переходить у внутрішню лабораторію ученого, в якій логічні і формалізовані методи дослідження експериментального матеріалу набувають першорядного значення.

Фактичний матеріал піддається кваліфікації по різних підставах, формуються статистичні послідовності, полігони розподілу, виявляються тенденції розвитку стабільності, стрибків у формуванні якостей об'єкту експериментальної дії і дослідження. Індуктивні і дедуктивні узагальнення фактичного матеріалу будуються відповідно до вимог репрезентативності, валидності і релевантності.

Дотримуючись даних рекомендацій, науковець отримує свого роду нормативні методологічні орієнтири організації дослідницької діяльності. Послідовного виконання переліку робіт, коли кожна з передуючих логічно забезпечує виконання подальшої, формує остаточний результат, який в цьому випадку матиме більше шансів, відрізнитиметься повнотою, довідністю і прикладними якостями.

Література

1. Артюх С.Ф., Лізан І.Я., Голопоров І.В., Несторук Н.А. Основи наукових досліджень. Підручник. – Харків: УПА, 2006 - 278с.
2. Виноградов В. Г. Научное предвидение/Виноградов В.Г. – М., 1989.
3. Кузнецов И. Н. Научные работы: методика подготовки и оформления/Кузнецов И.Н. – Минск, 2000. Логика научного исследования. – М., 1988.

Робота виконана під керівництвом ст. викл. кафедри ЗНД Несторук Н. А.